

**Aan
Lezer**

c.c.

Van
Dr. Ir. N.P.M. Scholten (ERB)

Kenmerk: 2022-ERB-M006
Datum: 12 april 2022

Onderwerp

Reactie op internetconsultatie wijziging BBL

1. Reactie

Op het voorgenomen besluit van [datum] tot wijziging van het Besluit bouwwerken leefomgeving in verband met de periodieke beoordeling van gebouwen, de aanscherping van de schilisen van tijdelijke woningen en enkele andere wijzigingen reageren wij als volgt.

Ad Periodieke beoordeling constructieve veiligheid grote publieke gebouwen

Naar aanleiding van het rapport van het OVV heeft het ERB contact opgenomen met de onderzoekers van het OVV (Het OVV raadpleegt regelmatig het ERB vanwege haar kennis). In één bouwwerk gemaakte ernstige bouwfouten kan en mag er toch niet toe leiden dat plotseling alle bestaande bouwwerken in een kwaad daglicht worden gesteld? Dat voorstel is - zo heeft het ERB aan het OOV laten weten - disproportioneel.

Je zou de oplossing meer moeten zoeken bij aanscherping van de voorschriften voor nieuwbouw, zoals het in het in Duitsland geldende regime van de Prufingenieure en de risicobeoordeling van amendement TK 34453-16. Bij risicovolle bouwwerken (gevolgklasse 3) zou dan in opdracht van de gemeente een Prufingenieure (die aan hoge kwaliteitseisen

moeten voldoen) de berekening moeten controleren en op de bouwplaats moeten waarnemen, oordelen en zonodig interveniëren.

Dit is dan een onderdeel van de risicobeoordeling; amendement TK 34453-16.

Voorts verdient het aanbeveling - alvorens periodieke beoordeling voor te schrijven - nut en noodzaak en ook de mogelijkheid daartoe te onderzoeken via een experimentele studie, bijvoorbeeld aan de hand van de volgende bouwwerken:

- a. Thialfstadion;
- b. De ZIGGO-Dome;
- c. RAI
- d. MECC, en
- e. AHOY.

De verwachting is dat daar uit komt dat je de cruciale elementen helemaal niet kunt inspecteren omdat die aan het zicht zijn onttrokken. Niet ondenkbaar is dat ook veel dossiers niet meer beschikbaar zijn aan de hand waarvan je een begin zou moeten maken van het vaststellen van cruciale te inspecteren onderdelen.

De overgelegde studies zijn helemaal niet op de probabilistiek gebaseerd, maar zijn louter deterministisch van aard alsof de noodzaak van regelmatig inspectie nodig is, terwijl de bewezen sterkte van de hele Nederlandse voorraad bouwwerken enorm groot is.

ERB acht het daarom juist om de normcommissie 351 001 “TGB-plenair” om advies te vragen alvorens een dergelijk verregaande verplichting in het leven te roepen.

Ad. Brandklassen binnendeuren

NL heeft het minste aantal slachtoffers als gevolg van brand. Dat moet onzes inziens ook worden beschouwd bij het in overeenstemming brengen van de voorschriften met de praktijk.

Het moet niet alleen gaan over beweegbare deuren (pleonasme), maar om het complete kozijn. Houten kozijnen zijn ondanks de aanpassing nog altijd verboden. Dat geldt ook voor tal van gangbare oplossingen voor zij- en bovenlichten. Evenzo blijven houten deuren van bijvoorbeeld meterkasten verboden. Hebben we enig idee hoeveel deuren in de bestaande voorraad al 30 jaar lang niet aan deze voorschriften voldoen zonder noemenswaardige incidenten? Hebben we enig idee wat vervanging van al die deuren gaat kosten?

In de aan het voorschrift ten grondslag liggende studie wordt ten onrechte voorbijgegaan aan de probabilistiek, waardoor de aanpassing te beperkt in omvang is en niet is afgestemd op bewezen praktijk.

De kans van voorkomen is in het onderzoek altijd op 1 gesteld en dan mag een bepaalde omstandigheid zich niet voordoen.

Het gaat eerst om de kans van voorkomen en dan om de gevolgen. Dat moet in zijn samenhang worden beoordeeld, ook voor beschermde vluchtroutes.

In deze studie is evenmin een onderzoek naar de gevolgen van de al 30 jaar bestaande praktijk gedaan. Dat moet de basis zijn, ook voor beschermde vluchtroutes. Bewezen veiligheid!

Een cruciale vraag ontbreekt. Blijkt uit de onderzoeken naar praktijkbranden dat houten deurconstructie (dus inclusief kozijn en zij- en bovenlichten) in (extra) beschermde vluchtroutes een substantiële bijdrage hebben geleverd aan de ontwikkeling van brand en daarmee aan een flash-over situatie?

Ad Eisen gebouwschil tijdelijke woningen

Het ERB kan dit voornemen niet geheel plaatsen. In hoofdstuk 1 van het Bouwbesluit 2012 zijn de voorschriften voor tijdelijke bouw (niet alleen woningen) gegeven, straks artikel 4.28 BBL. Waarom worden voor de luchtdoorlatendheid alleen de eisen voor tijdelijke woonfuncties aangescherpt en niet die van andere gebruiksfuncties die worden verwarmd? Wat is daarvan de logica?

Daarbij is ook van belang het onderwerp verplaatsbare tijdelijke woningen en verplaatsbare andere bouwwerken. Hoe noemen we een bouwkeet?

Wanneer is bij “verplaatsbaar” sprake van nieuw?

Wat als elementen deels nieuw zijn en deels hergebruikt bij een verplaatsbaar bouwwerk?

Ook hebben we nog een relatie te onderkennen met het energielabel. Op vragen van het ERB heeft het ministerie geantwoord dat op tijdelijke (verplaatsbare) kantoorgebouwen het energielabel voor kantoorgebouwen gewoon van toepassing is, ondanks dat in lijn met artikel 1.14 BB2012 hoofdstuk 5.3 geen voorschrift kent voor tijdelijke bouw. Met de voorschriften van het voor kantoorgebouwen ongewijzigde artikel 4.156 van het BBL ga je aan de label eis echt niet voldoen.

Naar het oordeel van het ERB gaat in juridische zin hoofdstuk 1 van het Bouwbesluit 2012 voor op hoofdstuk 5 van het BB2012. In het BBL is dat plotseling anders (artikel 4.8). In het BB2012 is het energielabel onderdeel van Afdeling 5.3 en die afdeling kent geen artikel over tijdelijke bouwwerken

Het labelvoorschrift (artikel 3.87 BBL), wat volgens artikel 4.8 van het BBL geldt voor een te bouwen tijdelijk bouwwerk, leidt er voor de kantoorfunctie defacto toe dat aan veel hogere bouwkundige eisen moet zijn voldaan, terwijl het voldoen aan hoofdstuk 4 (nieuwbouw) voor

tijdelijke bouw daar niet toe leidt. Het Bbl is voor wat de labelverplichting dus een aanpassing van het BB2012.

Voor een bestaand tijdelijk kantoorgebouw betekent dat feitelijk dat al die tijdelijke bouwwerken moeten worden afgebroken. Dat is de jure onder het BB2012 niet het geval. Is dat daadwerkelijk beoogd?

Ad Gemiddelde warmteweerstand

Dit voorstel doet de geschiedenis van de energiezuinigheideisen geweld aan; primair gaat het om een goede thermische en luchtdichte schil en pas daarna komt de rest aan de orde.

Waarom kunnen bijvoorbeeld de zijwangen van een dakkapel niet voldoen aan de eisen voor een verticale wand; het gemaakte onderscheid tussen gevel, dak en bg-vloer is al niet zuiver en praten naar de mond van bepaalde productleveranciers. Het gaat om het energieverlies door de schil. Daar moet de wetgever een eis aan stellen. Geen geneuzel naar onderscheid in product en dan ook nog iets zeggen over wat het gemiddeld moet zijn. Dat staat haaks op het beginsel van prestatie-eisen. De industrie moet haar producten aanpassen naar wat nodig is vanuit duurzaamheid (zero-CO2 emissie in 2050).

Bovendien leidt dit voorgenomen voorschrift in de praktijk tot veel problemen. Wat nu als tijdens het bouwen blijkt dat een product wat het gemiddelde zou opkrikken, niet leverbaar is. Dit gaat een niet handhaafbaar voorschrift opleveren.

Waarom gaan we dit 30 jaar bestaande voorschrift dat zonder problemen heeft gefunctioneerd plotseling wijzigen? Wie is daarbij gebaat?

Oververhitting

Het thans bij regeling gegeven voorschrift heeft de jure geen bestaansrecht.

De cruciale vraag is dus of EK en TK dit een zaak vinden die de overheid moet regelen; We regelen ook niet dat gebouwen voor het verblijven van mensen binnen een bepaalde temperatuurmarge moeten kunnen worden verwarmd.

Daarbij speelt ook een rol de bijbehorende bepalingsmethode. Kent de NTA wel de juiste bepalingsmethode? De oplossing moet primair bouwkundig worden gezocht en niet een oplossing met ventilatiekoeling; het gestelde dat als je een mechanische koelinstallatie hebt je niet hoeft de rekenen, geeft naar ons oordeel een totaal verkeerd signaal.

2 Conclusie en advies

Bij dit voorgenomen besluit zijn naar ons oordeel grote vraagtekens te plaatsen, bij elk van de afzonderlijke voornemens. Naar ons oordeel is er geen reden om dit voorgenomen besluit in procedure te brengen. Wij adviseren daarom diepgaand nader onderzoek te doen naar nut en noodzaak van de voornemens.

Stichting Expertisecentrum Regelgeving Bouw
Dr.ir. N.P.M. Scholten

Nico Scholten

Van: Vrouwenvelder, A.C.W.M. (Ton) <ton.vrouwenvelder@tno.nl>
Verzonden: dinsdag 12 april 2022 17:36
Aan: Nico Scholten
CC: Steenbergen, R.D.J.M. (Raphaël)
Onderwerp: RE: Graag even contact

Nico

Zeer merkwaardige gang van zaken. Meer aandacht voor de verhouding nut en noodzaak en een bespreking in TGB Algemeen en Belastingen en daarna TGB Plenair lijkt ons daarom inderdaad nuttig. Ik zou daar de nadruk op leggen. Verder mag je deze reactie versturen mede namens Raphael en mij.

Ton

Van: Nico Scholten <n.scholten@bouwregelwerk.org>
Verzonden: dinsdag 12 april 2022 09:08
Aan: Steenbergen, R.D.J.M. (Raphaël) <raphael.steenbergen@tno.nl>; Vrouwenvelder, A.C.W.M. (Ton) <ton.vrouwenvelder@tno.nl>
Onderwerp: Graag even contact

Waarde Ton en Raphael,

Zie het voorgenomen voorschrift 3.6a.
Hiermee vliegt mijns inziens het ministerie uit de bocht.

Zijn Simon en Rudy de aangewezen personen om te komen tot een beoordelingsmethodiek?
Ze redeneren puur deterministisch en komen niet tot de kern.
Is er wel reden om alle publieksgebouwen bij regelmaat te gaan inspecteren?
Probabilistiek en bewezen sterkte tonen volgens mij afdoende aan dat je dit helemaal niet moet willen doen.

Sluit AHOY gedurende een maand om alles te kunnen inspecteren met weghalen van plafonds etc.
Wat gaat dat kosten, inclusief exploitatieverliezen?

Mijn voorgenomen reactie:

Ad Periodieke beoordeling constructieve veiligheid grote publieke gebouwen

Naar aanleiding van het rapport van het OVV heeft het ERB contact opgenomen met de onderzoekers van het OVV (Het OVV raadpleegt regelmatig het ERB vanwege haar kennis). In één bouwwerk gemaakte ernstige bouwfouten kan en mag er toch niet toe leiden dat plotseling alle bestaande bouwwerken in een kwaad daglicht worden gesteld? Dat voorstel is - zo heeft het ERB aan het OOV laten weten - disproportioneel.

Je zou de oplossing meer moeten zoeken bij aanscherping van de voorschriften voor nieuwbouw, zoals het in het in Duitsland geldende regime van de Prufingenieure en de risicobeoordeling van amendement TK 34453-16. Bij risicovolle bouwwerken (gevolgklasse 3) zou dan in opdracht van de gemeente een Prufingenieure (die aan hoge kwaliteitseisen moeten voldoen) de berekening moeten controleren en op de bouwplaats moeten waarnemen, oordelen en zonodig interveniëren.

Dit is dan een onderdeel van de risicobeoordeling; amendement TK 34453-16.

Voorts verdient het aanbeveling - alvorens periodieke beoordeling voor te schrijven - nut en noodzaak en ook de mogelijkheid daartoe te onderzoeken via een experimentele studie, bijvoorbeeld aan de hand van de volgende bouwwerken:

- a. *Thialfstadion;*
- b. *De ZIGGO-Dome;*

- c. *RAI*
- d. *MECC, en*
- e. *AHOY.*

De verwachting is dat daar uit komt dat je de cruciale elementen helemaal niet kunt inspecteren omdat die aan het zicht zijn onttrokken. Niet ondenkbaar is dat ook veel dossiers niet meer beschikbaar zijn aan de hand waarvan je een begin zou moeten maken van het vaststellen van cruciale te inspecteren onderdelen.

De overgelegde studies zijn helemaal niet op de probabilistiek gebaseerd, maar zijn louter deterministisch van aard alsof de noodzaak van regelmatig inspectie nodig is, terwijl de bewezen sterkte van de hele Nederlandse voorraad bouwwerken enorm groot is.

ERB acht het daarom juist om de normcommissie 351 001 "TGB-plenair" om advies te vragen alvorens een dergelijk verregaande verplichting in het leven te roepen.

Ik hoor graag van jullie.

Mvrgr,

*Nico Scholten,
expert Stichting Expertisecentrum Regelgeving Bouw
m +31653740863
mail: N.Scholten@bouwregelwerk.org*

*Secretariaat:
mail: info@bouwregelwerk.org
tel. 015-2565219*

fax 015-2617010

*Bezoek- en postadres:
Van der Burghweg 1,
2628 CS DELFT
KvK Haaglanden 27274620
Website: www.bouwregelwerk.org*

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.